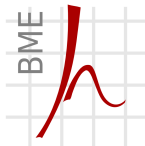

Struktúrák. Mutatók

A programozás alapjai I.

Hálózati Rendszerek és Szolgáltatások Tanszék
Farkas Balázs, Fiala Péter, Vitéz András, Zsóka Zoltán

2020. október 12.

Tartalom

1 Struktúrák

- Motiváció
- Definíció
- Értékadás

2 Típusnév-hozzárendelés

3 Mutatók

- Mutatók definíciója
- Cím szerinti paraméterátadás

1. fejezet

Struktúrák

Felhasználói típusok

A C nyelv beépített típusai nem, vagy csak körülményesen felelnek meg a bonyolultabb, összetettebb adatok tárolására.

Felhasználó (programozó) által bevezetett típusok

- **Felsorolás** ← múlt héten erről volt szó
- **Struktúra** ← ma erről lesz szó
- Bitmezők
- Unió

Logikailag összetartozó adatok

■ Dátum eltárolása

```

1   int ev;
2   int ho;
3   int nap;

```


■ Hallgatói adatok tárolása

```

1   char neptun[6];
2   unsigned int kiszhpont;
3   unsigned int hanyzasok;

```

- Sakkjátszma adatai
(világos játékos, sötét játékos, mikor, hol, lépések, eredmény)
- Egy lépés adatai
(figura, honnan, hová)
- A tábla egy mezőjének adatai
(oszlop, sor)

Összetartozó adatok átadása

- Írjunk függvényt, amely 2D vektorok skalárszorzatát számítja!

```
1 double v_skalarszorzat(double x1, double y1,  
2                       double x2, double y2)  
3 {  
4     return x1*x2 + y1*y2;  
5 }
```

Hogyan adjuk át az összetartozó adatokat (x_1, y_1) ?

A függvényparaméterek száma túl sok lehet

- Írjunk függvényt, amely két vektor különbségét számítja!

```
1 ?????? v_kulonbseg(double x1, double y1,  
2                  double x2, double y2)  
3 {  
4     ...  
5 }
```

Hogyan kapjuk vissza az összetartozó adatokat?

Egységbezárás (encapsulation)

Struktúra

logikailag egy egységet alkotó, akár különböző típusú adatokból álló, összetett adattípus

hallgató

neptun
kis zh pontok
hiányzások

- A részadatokat mezőknek vagy tagoknak hívjuk
  - Egyetlen értékadással másolható
  - Lehet függvény paramétere
  - Lehet függvény visszatérési értéke
- A C nyelv leghatékonyabb típusa

Struktúrák C-ben

```
1 struct vektor { /* struktúra típusdefiníció */
2     double x; double y;
3 };
4
5 struct vektor v_kulonbseg(struct vektor a,
6                          struct vektor b) {
7     struct vektor c;
8     c.x = a.x - b.x;
9     c.y = a.y - b.y;
10    return c;
11 }
12
13 int main(void) {
14     struct vector v1, v2, v3;
15     v1.x = 1.0; v1.y = 2.0;
16     v2 = v1;
17     v3 = v_kulonbseg(v1, v2);
18     return 0;
19 }
```


Struktúrák szintaxisa

Struktúra definíciója

```
struct [<struktúra címke>]opt  
{<struktúra tag deklarációk>}  
[<változó azonosítók>]opt;
```

```
1 /* egy dátumot tároló struktúra típus */  
2 struct datum {  
3     int ev;  
4     int ho;  
5     int nap;  
6 } d1, d2; /* két változó példány */
```

- [<struktúra címke>]_{opt}
    elhagyható olyan esetekben, amikor később nem hivatkozunk rá
- [<változó azonosítók>]_{opt}
    struktúra típusú változók deklarációja

Struktúrák szintaxisa

Struktúra típus használata

- Változók deklarációja

```
struct <struktúra címke> <változó azonosítók>;
```

- Struktúra tagok elérése

```
<struktúra azonosító>.<tag azonosító>
```

- Struktúrataggal mindaz megtehető, ami különálló változóval

```
1 struct datum d1, d2;  
2 d1.ev = 2012;  
3 d2.ev = d1.ev;  
4 scanf("%d", &d2.ho);
```

- A tömbökhöz hasonlóan struktúráknál is lehetséges a kezdetiérték-adás:

```
1 struct datum d3 = {2011, 5, 2};
```


Értékadás struktúráknál

- Struktúra típusú változó értéke (összes tagja) frissíthető **egyetlen** értékadással.

```
1 struct datum d3 = {2013, 10, 8}, d4;  
2 d4 = d3;
```

2. fejezet

Típusnév-hozzárendelés

Definíció

- C-ben átkeresztelhetjük típusneveinket

```
1 typedef int cica;  
2  
3 cica main() {  
4     cica i = 3;  
5     int b = 2;  
6     return i;  
7 }
```

Típusnév-hozzárendelés

- A `typedef` egy álnévet rendel az adott típushoz.
- Nem hoz létre új típust, az álnévvel bevezetett változók típusa az eredeti típus marad.

Mire jó?

- Beszédesebb forráskód, jobban átlátható

```
1 typedef float voltage; /* kisebb kell */  
2  
3 voltage V1 = 1.0;  
4 double c = 2.0;  
5 voltage V2 = c * V1;
```

- Könnyen karbantartható
- Megszabadulhatunk többszavas típusneveinktől

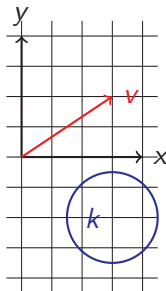
```
1 typedef struct vektor vektor;
```

Vektoros feladat typedeffel

```
1 typedef struct { /* ekkor a címke leghagyható */
2     double x; double y;
3 } vektor;
4
5
6 vektor v_kulonbseg(vektor a, vektor b) {
7     vektor c;
8     c.x = a.x - b.x;
9     c.y = a.y - b.y;
10    return c;
11 }
12
13 int main(void) {
14     vektor v1, v2, v3;
15     v1.x = 1.0; v1.y = 2.0;
16     v2 = v1;
17     v3 = v_kulonbseg(v1, v2);
18     return 0;
19 }
```

Egy összetettebb struktúra

```
1 typedef struct {
2     double x;
3     double y;
4 } vektor;
5
6 typedef struct {
7     vektor kozeppont;
8     double sugar;
9 } kor;
10
11 kor k = {{3.0, 2.0}, 1.5};
12 vektor v = k.kozeppont;
13 k.kozeppont.y = -2.0;
```


3. fejezet

Mutatók

Fundamental Theorem of Software Engineering ([FTSE](#))

*„We can solve any problem
by introducing an extra level of indirection.”*

Andrew Koenig

Hol vannak a változók?

Írjunk programot, mely kilistázza változók címét és értékét

```
1 int a = 2;
2 double b = 8.0;
3 printf("a címe: %p, értéke: %d\n", &a, a);
4 printf("b címe: %p, értéke: %f\n", &b, b);
```

```
a címe: 0x7fffa3a4225c, értéke: 2
b címe: 0x7fffa3a42250, értéke: 8.000000
```

- változó címe: a változót tartalmazó „memóriarekesz” kezdőcíme bájtokban mérve
- a címképzés operátorával tetszőleges változó ¹ címe képezhető &<balérték> formában

---

¹általánosabban balérték

A mutató típus

memóriacímek tárolására való

Mutató (pointer) deklarációja

```
<mutatott típus> * <azonosító>;
```

```
1 int*    p; /* p egy int adat címét tárolja */
2 double* q; /* q egy double adat címét tárolja */
3 char*   r; /* r egy char adat címét tárolja */
```

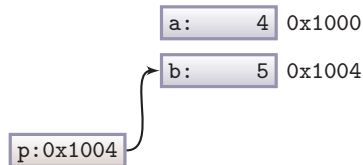
másként tördelve is ugyanaz

```
1 int     *p; /* p egy int adat címét tárolja */
2 double *q; /* q egy double adat címét tárolja */
3 char   *r; /* r egy char adat címét tárolja */
```

Az indirekció operátora

- Ha a `p` mutató az a változó címét tartalmazza, akkor `p` „a-ra mutat”
- Ha `p` a-ra mutat, akkor az a változó `*p`-ként elérhető. Itt `*` az indirekció operátora (dereferencia operátor).

```
1 int a, b;  
2 int *p; /* int pointer */  
3  
4 a = 2;  
5 b = 3;  
6 p = &a; /* p a-ra mutat */  
7 *p = 4; /* a = 4 */  
8 p = &b; /* p b-re mutat */  
9 *p = 5; /* b = 5 */
```


Címképzés és indirekció – összefoglalás

operátor	művelet	leírás
&	címképzés	változóhoz a címét rendeli
*	indirekció	címhez a változót rendeli

- Deklaráció értelmezése: `*p int` típusú

```
1 int *p; /* ezt szokjuk meg */
```

- Többszörös deklaráció: `a, *p` és `*q int` típusúak

```
1 int a, *p, *q; /* már csak ezért is */
```

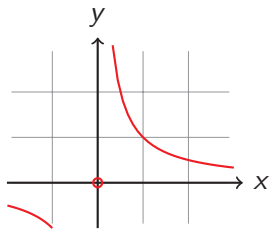
Alkalmazás – Függvény két változó cseréjére

```
1 void xchg(int x, int y) {
2     int tmp = x;
3     x = y;
4     y = tmp;
5 }
6
7 void xchgp(int *px, int *py) {
8     int tmp = *px;
9     *px = *py;
10    *py = tmp;
11 }
12
13 int main(void) {
14     int a = 2, b = 3;
15     xchg(a, b);    /* nem cserél*/
16     xchgp(&a, &b);/* cserél */
17     return 0;
18 }
```

Alkalmazás – paraméterlistán visszaadott értékek

- Ha egy függvénynek több adatot kell kiszámolnia, akkor...
...alkalmazhatunk struktúrákat, de ez sokszor erőltetett.
Inkább...

```
1 int inverse(double x, double *py)
2 {
3     if (abs(x) < 1e-10) return 0;
4     *py = 1.0 / x;
5     return 1;
6 }
```

[link](#)

```
1 double y;          /* helyfoglalás az eredménynek */
2 int success = inverse(5.0, &y);
3 if (success)
4     printf("%f reciproka %f\n", 5.0, y);
5 else
6     printf("Nem képezhető a reciprok");
```

[link](#)

Alkalmazás – paraméterlistán visszaadott értékek

- Most már értjük, mit jelent az, hogy

```
1 int n, p;  
2 /* paraméterlistán visszaadott értékek */  
3 scanf("%d%d", &n, &p); /* a címeket adjuk át */
```


Köszönöm a figyelmet.